

Beszámoló az Art-Mozi Egyesület 2019. évi tevékenységéről

Az Art-Mozi Egyesület a tagok közös, tartós, Alapszabályban meghatározott céljának folyamatos megvalósítására létesített, nyilvántartott tagsággal rendelkező jogi személy. Az Alapszabályban megfogalmazott célokat szem előtt tartva működött 2019-ben is.

Alapszabály II. fejezet, 3.§: Az art filmeket vetítő, nemzetközi mozilánctól független mozik, és a magyar és az értékes külföldi filmeket forgalmazó vállalkozások érdekeinek szervezett képviselete és védelme mellett feladatának tekinti a kulturális célú mozi üzemeltetést támogató feltételrendszer kialakításának és fenntartásának segítését is.

Alapszabály II. fejezet, 3.§: „- a Magyarországon épülő, felújításra, ill. korszerűsítésre kerülő art mozik fejlődésének, működésének elősegítése.”

A mozgóképszakma finanszírozási rendszerében alapvető változás következett be 2019-ben. A Kormányelismerve a hazai mozgóképipar és filmkultúra megújítása érdekében elért eredményeket, a terület fejlesztése érdekében elvégzendő további feladatok hatékony ellátása érdekében Káel Csabát a magyar nemzeti mozgóképipar fejlesztéséért felelős kormánybiztossá nevezte ki 2019. szeptember 1-től 2021. augusztus 31-ig tartó időre, s megbízta a Nemzeti Filmintézet létrehozásával. (1501/2019. (VIII. 23.) Korm. határozata a magyar nemzeti mozgóképipar fejlesztéséért felelős kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól) A létrejött Nemzeti Filmintézet a teljes mozgókép szakmáért felel.

Az Egyesület képviselői találkozót kértek a filmszakma új vezetőjétől, hogy a filmfinanszírozás új rendszerének véglegesítése előtt a Magyar Filmintézet támogatási területén kívül eső filmterjesztés, az **art mozik, art filmforgalmazók helyzetéről** tájékoztassák, s megismerjék ezzel kapcsolatos álláspontját. Káel Csaba kormánybiztos és Pál Ákos vezérigazgató fogadta az Egyesület elnökét, alelnökét, s egy forgalmazó tagját. A létrejött találkozón az art terjesztésen túl szó esett a fesztiválok, a filmes szaksajtó, a filmklubok helyzetéről, amelyek az NKA rendszeres és kiszámítható támogatásának köszönhetik működésüket, de a támogatás mértéke több terület esetében, nem elég a tervek megvalósításához, további forrásokat kell, keressenek.

Az Egyesület képviselői ismertették az art mozikbabeépített **első generációs digitális vetítőrendszerek** problémáját. Miután központi támogatás nélkül nem tudják a mozik finanszírozni új gépek beszerzését, s a legrégebbiek cseréje 2021-ben már aktuálissá válik, kérték a filmszakma vezetőinek segítségét. A döntéshez vezérigazgató úr egy összefoglalót kért az art mozikról, tulajdonviszonyaikról, műszaki-technikai állapotukról. A mozik által kitöltött adatlapokon alapuló összesített táblázatot az Egyesület továbbította az illetékeseknek.

A meglévő és **még működő digitális eszközök élettartamának meghosszabbítására**, garancia kiterjesztésre, fenntartási, karbantartási feltételek biztosítására, s a mozik technikai színvonalának fejlesztésére az Art-Mozi Egyesület kezdeményezésére az NKA Filmművészet Kollégiuma minden évben ír ki pályázatot. A kiadások várható növekedésére tekintettel a kollégium 48 millió Ft-ra emelte a keretösszeget, s a termenként adható maximális támogatást 1 millió Ft-ra.

Az **EMMI 2019-re**, hogy az art mozik mihamarabb megkapják a támogatást, nem hirdetett pályázatot. Telefonon értesítették a mozikat, s megküldték a formanyomtatványt, amelynek kitöltésével az art mozi **egyedi támogatási kérelemmel** tudott fordulni a Kultúráért Felelős Államtitkársághoz. Hasonló volt az eljárásrend az art filmek forgalmazói támogatásánál is. A keretösszeg a korábbi évekével azonos volt, az art mozik szakmai tevékenységére 38 millió Ft, az art filmek forgalmazására 31.8 millió Ft.

Az **NKA 2019-re** mozik infrastrukturális fejlesztésére” 48 m Ft, az art mozik szakmai tevékenységére 35 m Ft, art filmek forgalmazására 48 m Ft, filmklubok támogatására 30 m Ft, fesztiválokra, filmes rendezvényekre 100 m Ft, nemzetközi szervezet tagdíjára 0,9 m Ft keretösszeggel írt ki **pályázatot**.

2019. év végén az ország 36 mozijában 54 art terem működött. Budapesten 9-ről 10-re nőtt a mozik száma a MÚPA mozival, a működő art termek száma 21-ről 22-re (az Uránia Nemzeti Filmszínház két kamara terme a 2015. augusztusi beázás óta továbbra is zárva tart).

Alapszabály II. fejezet, 3.§:”- együttműködés kialakítása az art filmeket vetítő mozik, vetítőhelyek között,”

A Nagy Dániel grafikus tervei alapján 2018-ban elkészült új logó megmozgatásával 2019-ben, hogy ne terhelje meg a mozik film előtti reklámidejét, egy nagyon rövid (6 sec), **logó-animációs szpotot** készített az Egyesület azzal a reménnyel, hogy használják az Egyesület mozijai.

Ugyancsak az új logó indokolta **új kisarculati eszközök** (levélpapír word sablon, névjegykártya alapterv, bélyegző) elkészíttetését is.

A Kedd Stúdió felajánlott és miután érdeklődés volt rá, a Kufli figurákkal elkészített az Art-Mozi Egyesület mozijai számára egy kedves, filmek előtt vetíthető és bármeddig használható **„kapsold ki a mobiltelefonod és ne zörögj”** szpotot.

Az Art-Mozi Egyesület 2018-ban átalakított, dinamikusabbá tett és új designt kapott **honlapja** a folyamatos frissítésnek és feltöltésnek köszönhetően közösségi információs forrássá lett 2019-ben.

Az Egyesület 2019-ben is megszervezte a Cinefesten kompetens előadók részvételével a mozi szakmát érintő aktuális problémákat tárgyaló, a Mozisok Országos Szövetségével közös **szakmai programját**. A szakmai fórum résztvevői megismerhették az Emberi Erőforrások Minisztériumának elképzeléseit a következő időszak „art” filmterjesztéssel kapcsolatos terveiről, szó esett az NKA filmes támogatási terveiről, s mindarról, amik befolyásolják a mozik és forgalmazók működését. A forgalmazók filmbemutatói tervei és prezentációi mellett az NMHH Nemzeti Filmirodája az elmúlt időszak art terjesztési eredményeit, a Kreatív Európa Média programjának magyarországi képviselője pedig az európai pályázati lehetőségeket ismertette.

A Nemzetközi Art Mozi Szövetség (C.I.C.A.E.) titkárával a szervezet tevékenységéről, terveiről, a lehetséges együttműködésről konzultálhattak a mozi és filmforgalmazó kollégák, csakúgy, mint a Média Salles vezetőjével. (Részletes program a mellékletben.)

Alapszabály II. fejezet, 3.§: „- a magyarországi art filmterjesztő szakma nemzetközi képviselete, nemzetközi együttműködések kialakítása, a magyar terjesztők nemzetközi továbbképzéseken való részvételének segítése,”

Az Art-Mozi Egyesület **tagja a Nemzetközi Art Mozi Szövetségnek (CICAE)** évente taglétszámtól függő tagdíjat fizet, aminek támogatására az NKA-hoz pályázik. 2019-ben moziként 31 eurót, összesen 930 euro tagdíjat fizetett be, így részt vehetett a nemzetközi szervezet munkájában.

Az, hogy tagja a CICAÉ-nak, nemcsak azt jelenti, hogy tagjai részt vehetnek a világ nagy fesztiváljain felállított CICAÉ zsűrikben, és a szervezet továbbképzéseiben. Szoros szakmai kapcsolatokat alakít ki Európa művész mozijaival, amivel tapasztalataikat kicserélve a közös Európai Art Mozi Napok minél színvonalasabb lebonyolítását is biztosítja. Évente egy alkalommal **látogatást szervez** a teljes tagságnak valamelyik, a nemzetközi filmes közéletben is jelentős fesztivált szervező, vagy színvonalas art mozikat üzemeltető **CICAÉ vagy EuropaCinemas tag** ország városaiba. 2019-ben az egyesületi tagok többségének kívánságára Kolozsvárt, Erdély "fővárosát", kulturális központját, a magyar filmgyártás egyik "bölcshőjét", jelentős fesztiválok, két art mozi és több multiplex helyszínét választotta uticélként az Egyesület. Meglátogatta a kolozsvári fesztiválszervezőket (Filmtett és a TIFF Fesztivál, Filmtett folyóirat szerkesztősége) és a kolozsvári művészmozikat (Cinema Victoria és a CinemaArta). (Részletes beszámoló a mellékletben.)

CICAÉ már évek óta problémaként tárgyalta a Netflixes filmek filmfesztiválokra való megjelenését. A Cannes-i fesztivál által 2019-ben bevezetett új szabály kimondja, hogy csak olyan film kerülhet a hivatalos válogatásba, amelynek rendes mozi forgalmazása lesz, ezzel is kiemelve a mozik művészeti és kulturális értékét.

A Francia Művész Mozi Egyesülettel együttműködve és a Cannes-i Filmfesztivállal egyetértésben a CICAÉ igazgatótanácsa elindított egy új art mozi díjat (Art CinemaAward), amelyet a 2019. évi 72.fesztivál során adtak először ki, hogy népszerűsítsék az Art Mozi Hálózatot. Az Art-Mozi Egyesület aláírásával támogatta az **Art CinemaAward díjat**, vállalta a díjnyertes film műsorprogramra tűzését, ha azt Magyarországon forgalmazzák.

A napi szakmai munka mellett, ill. annak részeként idén is részt vett 28 magyarországi art mozi a CICAÉ által kezdeményezett **4. Európai Art Mozi Nap** nemzetközi programjában október 13-án. A hazai programot öt díjnyertes európai koprodukció, két új magyar játékfilm és egy magyar családi animáció színesítette. Premier előtt volt látható a Cannes-i Filmfesztiválon „Rising Star Award” díjjal elismert izlandi-dán dráma, *A legfehérebb nap*, a Berlini Filmfesztiválon a Legjobb forgatókönyv díját elnyert olasz bűnügyi dráma, a *Ragadozók*, a *Különleges életek* című francia vígjáték-dráma Vincent Cassel főszereplésével, a szintén Berlinben a Legjobb művészeti teljesítmény Ezüst Medve-díjával elismert norvég-svéd-dán dráma, a *Lótolvajok*, valamint Nagy Zoltán első nagyjátékfilmje, a *Szép csendben*. Ezen kívül műsorra került a kétszeres Oscar-jelölt *Mű szerző nélkül*, Florian Henckel von Donnersmarck (Mások élete) új filmje, az ezredfordulón születettek hiteles magyar ifjúsági filmdrámájaként aposztrofált *FOMO – Megosztod és uralkodsz*, valamint a legkisebbek körében népszerű Kuflik-mesekönyvsorozat alapján készült új magyar animációs film, a *Mi újság, kuflik?*. A magyarországi rendezvény az Art-Mozi Egyesület szervezésében valósult meg, s ezúttal is az európai film sokféleségét és a művészmozi, mint kulturális tér fontosságát hivatott népszerűsíteni, azt hangsúlyozni, hogy a multiplexek mellett, létezik egy kicsi, de érdekes, értékes programot biztosító mozi-lánc is. A nap sikerét idén is a különleges filmkínálat, az aktív sajtómunka, de mindenekelőtt a mozi vezetők áldozatos munkája, kreativitása biztosította.

A CICAÉ munkájáról Bíró Tibor, a CICAÉ Igazgatósága tagjának írásos összefoglalója a mellékletben található.

Az **EuropaCinemas**, az európai filmértékeket vetítő mozik nemzetközi hálózata A hálózatba tartozó moziknak mind műszaki felszereltségben, mind műsorstruktúrájában meg kell felelniük az előírt feltételeknek, azaz európai ill. művészfilmeknek a megadott arányban kell szerepelniük műsorukban. Az EC tag mozijai megkérdőjelezhetetlenül színvonalas art mozik,

amelyek a műsorstruktúrára előírt feltételek teljesítése esetén évente támogatásban részesülnek az EuropaCinemas-tól. 2019-től az Art-Mozi Egyesület alelnöke, a Mozisok Országos Szövetségének elnöke, a Budapest Film Programozási vezetője, **Borsos Erika képviseli Magyarországot és Kelet-Európát** az Európa Cinemas elkövetkező közgyűlésein. Feladata lesz a térség mozi problémáinak artikulálása, ötletek, javaslatok összegyűjtése és képviselete a szervezet közgyűlésén.

Borsos Erika összefoglalója az EuropaCinemas 2019-es tevékenységéről a mellékletben olvasható

Az országos art mozi hálózat mozijai Magyarország különböző városaiban működnek. 2019-ben még lehetséges volt, hogy egymás megismerése céljából a rendezvényeket ne csak Budapesten, hanem más városban is tartsa az Egyesület, s ahogy már 5 éve rendszeresen, 2019-ben is megszervezte külföldi art mozik meglátogatását. Ebből adódik, hogy szakmai programjai és működési **kiadásai** költségei a kötelező **adminisztrációs, könyvelési, ügyvédi és rendezvényszervezési költségekből, a szállásköltségekből, a terembérlési díjakból, utazási költségből,** s nem ismétlődő tételként az új logón alapuló **logóanimációsszpotés a kisarculati elemek elkészítésének költségeiből** álltak.

Budapest, 2020. május 31.

Bakos Edit
elnök
Art-Mozi Egyesület

MELLÉKLETEK:

Elnökségi ülés

Az új logót elkészítő Nagy Dániel grafikussal és alkotótársaival logóanimációsszpotot készített az Egyesület, amelynek változatait, s az ugyancsak az új logó indokolta új kisarculati eszközök (levélpapír word sablon, névjegykártya alapterv, bélyegző) változatait on-line formában véleményezte és fogadta el az Elnökség 2019. április 29 és augusztus 12 között kör-szavazásokkal.

2019. október 3-án és október 30-án készítette elő a Kormánybiztossal tervezett megbeszélést.

Közgyűlés

2018. április 4-én 10 órakor a Toldi Moziban

Beszámoló és döntés az Art Mozi Egyesület 2018. évi munkájáról, az Egyesület pénzügyi tevékenységéről. Döntés az Egyesület 2019. évi költségvetés tervezetéről, a 2019. évi munkaprogramjáról, tagdíjról, tagfelvételekről és a 2019. évi szakmai tanulmányútról.

A közgyűlés jegyzőkönyve a honlapon olvasható.

Szakmai tanácskozás

CineFest2019. Szeptember 18-21.

Mozi vs forgalmazó: mit/hogyan/miért/mennyiért? Forgalmazók tájékoztatója

Előadók: Vajda Böbe, UIP és Farkas Attila, Pannónia

Digitális marketingeszközök használata a moziban

Előadó: Buda Andrea, a Cinema City marketing és PR-igazgatója

Beszámoló a CICAÉ velencei továbbképzésének tapasztalatairól

Előadó: Demeter Éva, Tisza Mozi, Szolnok

Szélesvásznú marketing: Párbeszéd alapú szituációs előadás az inbound marketingről, avagy mitől lesz "bevonó", inbound a szolgáltatásunk.

Előadók: Lajos Péter SocialStepsAgency Kft. ügyvezetője és Bácsfalvi Máté, ügyfélkapcsolati menedzser - Global Development 2017 Kft.

Filmforgalmazó cégek prezentációi a bemutatandó filmjeikből

Vertical (Freeman)Kft. Hajnal Dániel, Vertigo Média Kft. Berta Balázs, UIP - Duna Film Vajda Erzsébet, Pannonia Ltd. Farkas Attila, Mozinet Kft. Gyenis Ajándok, Kedd Kft. Csejdy Réka, IntercomZrt. Réfi Dániel, HungariCom Kft. Süle Zsuzsanna, Forum Hungary Farkas Sándor, Cinetel Kft. Pörös Oszkár, Cinenuovo Kft. Maresch Dániel, Budapest Film Zrt. Koczó Kinga, Big Bang Media Kft. Forgács Mónika,

A Kreatív Európa MEDIA aktualitásai – fókuszban a forgalmazási pályázatok

Előadó: Paszternák Ádám, a Kreatív Európa Iroda ügyvezetője, a MÉDIA alprogram vezetője.

A Media Salles vezetőjének beszámolója

Előadó: Elisabetta Brunella a Media Salles igazgatója

Tájékoztató a C.I.C.A.E. szervezetéről, tevékenységéről, terveiről, gyakorlati tanácsok a programokon történő részvételhez

Előadó: Nagy Boglárka, a C.I.C.A.E. titkára

Tájékoztató az EMMI mozgóképzésről érintő terveiről, a filmterjesztési támogatásokról, az „art” mozik minősítését szabályozó rendelet módosításáról

Halmai Róbert, az EMMI Kultúráért Felelős Államtitkárság Közművelődési és Alkotóművészeti Főosztály vezetője írásos összefoglalót küldött

Az NMHH Nemzeti Filmiroda tájékoztatója

Előadó: Taba Miklós, az NMHH Nemzeti Filmiroda igazgatója

Lajos Péter, Demeter Éva, Paszternák Ádám, Elisabetta Brunella, Nagy Boglárka és Taba Miklós előadása a honlapon (Előadások) olvasható.

Az Art-Mozi Egyesület kolozsvári tanulmányútjának – 2019. június 27-29. - összefoglalója

Az egyesületi tagok többségének kívánságára 2019-ben a romániai, azon belül az erdélyi mozi helyzettel terveztük az ismerkedést szokásos külföldi tanulmányutunkon.

Zágoni Bálint filmrendező, a kolozsvári Filmtett folyóirat, Filmtett Fesztivál és Filmtett Forgalmazó cég képviseletében segített a kolozsvári szervezésben, javasolt szállodát, programot. Nagy Boglárka, a CICAÉ új általános titkára, aki jól ismeri a romániai, azon belül az erdélyi mozi-helyzetet, több város alakuló art mozijának meglátogatását javasolta, sajnos, a nagy távolságok miatt ilyen átfogó programot nem tudunk megvalósítani, úti célunkul **Kolozsvárt**, Erdély "fővárosát", kulturális központját, a magyar filmgyártás egyik "bölcsőjét", jelentős fesztiválok, két art mozi és több multiplex helyszínét választottuk

A **CinemaArta** (1913) jelenleg a legrégebb olyan mozi Romániában, ami őrzi eredeti funkcióját. A történelme több mint helytörténet: az utóbbi évszázad történelmének tükröje, a mozi kezdeti időszakához az erdélyi mozi fontos nevei kapcsolódnak, például a Janovics Jenőé, aki igazgatója volt a mozinak. Bemutatásra kerültek itt az adott időszak referenciaművei, például Charlie Chaplin munkái, Murnau Fantomja vagy Stellan Rye A prágai diákja. A kommunizmus ideje alatt az Arta továbbra is keresett mozi maradt, a lakosok a jegypénztár előtt húzódó végeláthatatlan sorokról számolnak be. Nagyszabású premierekre emlékeznek, amelyeken filmjeikkel részt vettek jelentős filmrendezők, például Mircea Daneliuc vagy Dan Pița. 1989 után is megőrizte művészmozi jellegét, olyan európai filmeket vetített, amelyeket máshol nem lehetett megtekinteni. A kétezres években a mozi belépett az EuropaCinemas nemzetközi hálózatba.

Sebestyén Mónika, a CinemaArta vezetője a romániai mozik történetéről és helyzetéről, s azon belül a kolozsvári CinemaArta-ról is beszélt. (Részletesebb beszámoló a honlapon olvasható.)

A mozi születésnapjaként 1895. december 28-át szokás emlegetni, amikor a Lumière fivérek első alkalommal mutattak be mozgó képeket Párizsban. A francia premier után alig pár hónappal jelenik meg a film Romániában. 1896. május 27-én Bukarestben, a L'Indépendance Roumaine szerkesztőségének egyik termében vetítik az első filmet.

Kolozsváron az első vetítések 1899-ben kerül sor a Farkas utcai Nemzeti Színház termében. A 20. század elején megnyílnak az első állandó mozik. 1906. április 6-án megnyit Kolozsvár Első Villanyszínháza (később Appollo). Egy évvel később nyit meg az Urania mozi, illetve a Párizs mozi. 1912-ben nyitja meg kapuit a Nyári Színház (ma Állami Magyar Színház és Opera) és mellette, a Sétatér bejáratánál egy kizárólag hétfőként működő mozi áll.

1913. október 30-án nyílik meg az Egyetem-mozgó a Sebestyénpalotaként ismert bérházban, az akkori Egyetem utcában. Az akkoriban megépített mozik közül ez az egyetlen Kolozsváron, ami a mai napig moziként működik, jelenleg Arta mozi néven. Az épületek építészeti szempontból klasszicizáló és szecessziós elemeket ötvöztek, az épületedíszek a mai napig láthatóak a mozi belsejében. Sebestyén Dávid (1855-1930) a korabeli városi építészet szakterületének egyik jelentős vállalkozója volt. Kolozsvár fontos épületeinek egy részét (például a jelenlegi törvényszéket, a Babeş– Bolyai Tudományegyetem főépületét, a Kereskedelmi Kamarát, a Nemzeti Bankot, a jogi egyetem épületét, stb.) általa alapított építészeti cégek építették. A nagyobb politikai változásokkor a mozi nevet változtat. Miután Kolozsvár a Román Királyság része lesz **1918-ban, átkeresztelik Select-mozgóra. 1940 és 1945 között** Észak-Erdély visszacsatolásakor, a mozivisszatér az **Egyetem-mozgó** elnevezéshez, majd **1945 után** ismét felveszi a **Select** nevet. Később, a szovjet hatásnak köszönhetően átnevezik **Maxim Gorkijra**, majd **1965-ben** már **Cinema Tinereteului-Ifjúsági Mozi**-ként szerepel. Az **Arta** nevet **1980-ban** kapja. Működésének első éveiben többnyire franciaországi, németországi, egyesült államokbeli, dániai és olaszországi filmek kerülnek bemutatásra. A háború idején az amerikai filmek importja nehézkessé válik, ekkor erősödnek meg a helyi filmgyárak. Nagy sikernek örvendenek a némafilm-gyártók – közülük **Janovics Jenő** a legtermékenyebb. Janovics Jenő (1872-1945) színész, rendező, forgatókönyvíró, a Kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója 1905-1930 között, az 1900-as évek

elején több filmstúdió alapítója. 1913-ban Janovics Jenő elküldi Európa egyik legnagyobb filmgyártó cégének, a párizsi **PathéFrères-nek a Sárga csikó** népszínművet. A szerződést három napon belül aláírják. A francia gyártó Kolozsvárra küld egy rendezőt meg két operatőrt, és vállalja mind a film utómunkáit, mind pedig a terjesztést. Janovics a gyártónak rendelkezésére bocsátja a színház teljes társulatát, illetve a díszletraktárat és a színház infrastruktúráját. A film meglehetősen sikerre tesz szert, és Janovics, a nemzetközi sikeren felbuzdulva komolyan belevág a filmkészítésbe. Több filmgyárat alapít. Az első világháború alatt a filmgyártás annyira fellendül, hogy Kolozsvárt a sajtó az **erdélyi Hollywoodként** emlegeti. Janovics vezetése alatt indult **Korda Sándor** pályája, aki az angol mozi megteremtője volt, s a ma Michael Curtiz néven ismert **Kertész Mihály**, a Casablanca neves rendezője karrierje is Janovics a helyi filmipar fejlesztéséhez nemcsak gyártóként járul hozzá, hanem több kolozsvári mozi igazgatásával is (Egyetem-mozgó, Uránia, Nyári Színpad, stb.). Az Egyetemmozgóban mutatják be 1915. március 20-án a Janovics-stúdió által gyártott *A tolonc* című filmet, Michael Curtiz rendezésében. (A megtalált és restaurált kópiát 2 éve mutatta be Budapesten a Filmarchívum!)

Az első világháború ideje alatt a moziban minden héten új filmet vetítenek; később, 1920 után három-négy naponta váltják a filmeket. Más mozikkal ellentétben itt **a vetítések előtt kulturális műsorra is sor kerül** a vetítévászon előtti kis színpadon, pl. tánc, balett, koncertek. A Select mozi műsorán először 1930. április 3-án jelenik meg hirdetés hangosfilmről: Az éneklő bolond című film Al Jolson énekes főszereplésével. A bemutatót ária előzi meg a La Gioconda című operából, amelyet az olasz tenor, Beniamino Gigli ad elő. A második világháború alatt egy ideig bezár, majd a kommunista rezsim sorra nyit mozikat az egyetemi városokban. 1948-ban minden mozit államosítanak, ezt követően többnyire „progresszív szellemiségű” szovjet vagy francia filmek kerülnek bemutatásra, majd az 50-es években a mozit átnevezik Maxim Gorkijra, hasonlóképpen, ahogy az utcát is, amelyen az épület áll. Az állami moziállalat átveszi az ország összes mozijának igazgatását. Az előírt nézők számát „kulturális szerződés” által biztosítják, ahogy az a Kolozsvári Állami Tartományi Moziállalat hírleveléből is kiolvasható: „Minden mozi köteles kulturális szerződést kötni a működési területéhez tartozó minden vállalkozással és intézménnyel, ezáltal biztosítva a gyártásban résztvevő emberek számára munkahelyükön a jegyterjesztést, másfelől a mozi állandó közönségét. A „munka embereinek” mozgósítása érdekében kritikaversenyt rendeznek, amelynek során a résztvevőknek lehetőségük nyílik papírra vetni az adott film fő gondolatait, így jobban megértve a film nevelői szerepét.”

A 60-as évek elején Maxim Gorkijról Tineretului-ra (Ifjúsági mozi) keresztelik a mozit. A mozi neve szerint a filmvetítések – a matinét beleszámítva – a fiatalok számára és a fiatalokról szólnak. A **80-as években** a Tineretului-ból **CinemaArta (Művész mozi)** lesz. A mozi profilja a neve szerint alakul, tematikus események kerülnek megszervezésre, például A dokumentumfilmek gálája vagy a Francia filmhét, bemutatóknak és gálavetítéseknek ad otthont a mozi, ezeken részt vesznek az alkotók is, főként a romániaiak.

A szocializmus ideje alatt minden nap működik a mozi, reggel 9-10-től egészen este 10 óráig. Egész héten egyetlen filmet vetítenek, a műsort hétfőnként cserélik. A hatékonyság nem feltétel – a film a teremben ülő közönség létszámától függetlenül levetítésre kerül. Az óvodás korú gyerekek számára rajzfilmeket adnak, a gimnazistáknak történelmi filmeket vagy érettségi tételként feladott regények adaptációit. A jegy árából – ami 1.5 és 2.5 lej között mozgott – egy kenyert, két fagyalaltot vagy egy limonádét lehetett vásárolni.

1990 után Romániában bezárnak a mozik, ezekben az években nyeri a legtöbb nézőjét a tévé, népszerűek a videotékák is: az emberek videolejátszót és filmkazettákat bérelnek, és privát vetítéseket szerveznek. **A 90-es évek elején létező 450 moziból ma körülbelül 30 működik.**

1996-ban renoválják és modernizálják a mozit: kicserélik a székeket és új vetítógépet szerelnek be. Megőrzik az eredeti teremdíszeket és a mozi hangulatát.

A 2000-es évektől kezdve, amikor a mozi **belép az EuropaCinemas-ba**, profilját az európai és hazai, illetve a független filmek vetítésére szakosodott mozik mintája szerint alakítja, a művészfilm emblematikus szerepet tölt be műsorában.

A mozi a RADEF – România Film hálózaton belül működik, majd **2012-ben függetlenedik**. „Az elit mozija volt, hiszen a központban volt, mellette az egyetemmel. Már a 90-es évek előtt művészmozi volt. Itt láttam például Danieliuc Vizsga című filmjét, s olyan filmeket, amelyeket máshol nem vetítettek, és az emberek megtanulták, hogy ez egy sajátos mozi”-írta róla egy emlékező.

Sebestyén Monika, az egykori tulajdonos, Sebestyén Dávid dédunokájaként visszakapta az épületnek azt a részét, amelyben a mozi található, s eredeti szakmáját, építészmérnöki ismereteit is kamatoztatva **a mozi felújításába, korszerűsítésébe kezdett**. A 175 fősre tervezett terem mellett az előteret is alkalmassá akarják tenni plusz programok befogadására. Különböző közösségeket szeretnének megszólítani, 35-ös, archív, emberjogi filmeket vetíteni, azért felvette az egyetemmel, a Bukaresti Filmarchívummal, fesztiválokkal is a kapcsolatot. Új marketing eszközök bevezetését, pl. különböző előnyökkel járó tagsági kártya, kedvenc filmidézetekkel feliratozott vászontáskák árusítását, stb. tervezik.

Látogatást tettünk a **CinemaVictoria**-ba, amely a legaktívabb erdélyi hagyományos mozi, a Transilvania Nemzetközi Filmfesztivál egyik alap mozija, ahol a mozi vezetője, **GabrielaBodea** (aki korábban Romania Film erdélyi igazgatója volt), fogadta a csoportot. A mozit 1920-ban nyitották, Kolozsvár egyik legnépszerűbb mozija volt. 1989 után egy ideig nem működött, majd 2004-ben visszaigényelték. Jelenleg a polgármesteri hivatal tulajdona. 2010 körül látták a TIFF szervezői, hogy a város mozi helyzete egyre rosszabb és a fesztivál igazgatója, Tudor George megállapodott a polgármesterrel, hogy működtetését, programjának kialakítását a Victoria Egyesület látja el. Visszahívták Gabriella Bodeát, akinek vezetésével profilt váltott a mozi. Tagja lett az Európa Cinemas-nak, s 283 fős termében az EC előírásainak megfelelő műsort adnak. Noha még mindig vegyes profilú mozinak számítanak, műsorkínálatukban nagyobb arányt tesznek ki az értékes programok. Befogadnak fesztiválokat (Filmtett TIFF, Rövidfilm Fesztivál), Francia Intézettel Francia Filmhét, Orosz Filmhét, Cannes-i legjobb filmek válogatása, s műsorra tűznek közönség- és klasszikus art filmeket is. Sok a gyerekprogramjuk, az „Iskola másképp” rendezvényben az 1 hetes tanítási szünetben filmeket vetítenek. 15% a román film nézettsége. 2018-ban 75 e nézőjük volt. Alternatív programok, élő közvetítések, koncertek, opera, balett előadások színesítik a mozi kínálatát. A jegyárat 15% adó terheli (1.6% zenei jogdíj, 5% áfa, 1% vöröskereszt, 2% jogvédelmi illeték, 4% ?, 2% ökológiai illeték), a kölcsöndíjak 38-50 % között mozognak.

A Cinema Victoriában beszélünk meg randevút a **Filmtett filmes folyóirat**főszerkesztőjével **Jakab-Benke Nándorral**, a **Filmtett Fesztivál** és a **Filmtett Forgalmazó** vállalat vezetőjével **Zágoni Bálint** filmrendezővel is, akik tájékoztatást adtak az első erdélyi filmes folyóirat 2000-es évbéli indulásáról, szerkesztési elveiről, a kényszerű, 2008-as online átállásról. Megismertettek a Filmtett Fesztivál történetével, amely egy szülinapi vetítésként indult, 2011-től már Kolozsváron kívül másik 12 városban is vetítenek Erdélyi Magyar Filmnapok címmel, ahol nincs mozi, ott kulturális központokban, művelődési házakban mutatják be a filmeket. Néhány éve, 2016-tól forgalmazni is kezdtek magyar filmeket (Tiszta szívvel, Rossz versek, Remélem, legközelebb sikerül meghalnod, Egri csillagok). Jó a kapcsolatuk Ráduly Györggyel, a Nemzeti Filmarchívum által felújított

régebbi magyar filmeket is örömmel mutatnak be. Sikeres a Filmes Alkotótáboruk, amit a Sára Sándor vezette Duna Televízió fiatal filmes műhelyével, a Duna Műhellyel közösen indítottak a 2000-es évek elején.

Érdeklődésünkre Zágoni Bálint mesélt a kolozsvári magyar filmgyártásról és Janovics Jenőről is, majd minden résztvevőt megajándékozott a Filmtett Egyesület és a Magyar Nemzeti Filmarchívum közös kiadásában megjelentetett, Balogh Gyöngyi és Zágoni Bálint szerkesztésével készült „A kolozsvári filmgyártás képes története 1913-tól 1920-ig” című rendkívül érdekes, szép kiállítású kötettel.

A szakmai programok a városnézessorán is folytatódtak, a Korzó Egyesület fiatal művészettörténésze vezetésével és segítségével Kolozsvárnak nemcsak a történelmi, építészeti nevezetességeivel, de a film- és moztörténeti érdekességeivel is megismerkedhettek a szakmai út résztvevői.

Utunkat megszakítottuk **Nagyváradon** a Fekete Sas palota gyönyörű passzázsának megcsodálására és az Ady emlékek, emlékhelyek megidézésére, **Nagyszalontán** átrobogva Arany Jánosra emlékeztünk, s aki éberebb volt láthatta a Csonka tornyot is. **A Hargitánegy** fotó erejéig álltunk meg, és végigmentünk **Kőrösfőn**, érdeklődőbb társainkkal a kazettás mennyezetes, festett padokkal, varrottasokkal díszített református templomot is meglátogattuk. Gyönyörű időben láthattuk a méltán egyik legszebbtelepülésnek tartott, festői természeti környezetű, s komoly néprajzos és tájépítész csapat összefogásával felújított, egységes építészetű **Torockót**. Rövid kirándulást tehattünk a **Tordaihasadékban**. A városba már nem tudtunk bemenni, de gondolatban tiszteltük a Tordai országgyűlés egykori bölcs honatyái előtt, akik 1568-ban Európában elsőként hirdették ki a vallásszabadságot.

A nagy távolság miatt igen feszesre szervezett szakmai utunk ezúttal is sok értékes tapasztalattal, új vagy felfrissített történelmi ismerettel szolgált a résztvevők véleménye szerint.

Tájékoztatás a C.I.C.A.E Nemzetközi Artmozi Szövetség 2019. évi tevékenységéről

Tagjai vagyunk a Nemzetközi Art Mozi Szövetségnek (C.I.C.A.E. Confédération Internationale des Cinémas d'Art et d'Essai), amely több, mint 4000 art termet számláló párizsi székhelyű világszervezet.

A Nemzetközi Art Mozi szövetség tevékenységet 2019-ben az alábbi események jellemezték:

Februárban a Berliini filmfesztiválon szakmai összeövetelt tartottak a német art mozis szövetség szervezésében a **Media Salles**-el közösen. CICAÉ, A Művész Mozik Nemzetközi Szövetségének találkozáján, tárgyalás folyt az aktuális nemzetközi filmforgalmazási problémákról, és a résztvevők elemezték az elmúlt év globális tendenciáit. Ezek alapján látható volt, hogy néhány ország kivételével az elmúlt évben kismértékű csökkenés volt a nézőszámok tekintetében. Tájékoztatást kaptunk arról, hogy a szervezet elnöke és a Francia Nemzeti Szövetség elnöke sikeres tárgyalást folytattak a Cannes-i és Berliini filmfesztiválok vezetőivel abban a tekintetben, hogy a fesztiválok versenyprogramjában csak moziban bemutatásra kerülő filmek szerepeljenek, a csak internetes (streaming) és televíziós kábelcsatornák számára készült filmek nem.

Májusban **Cannesban** került sor az **évi általános közgyűlésre** (2019.05.15.). A közgyűlés napirendi pontjai között Detlef Rossmann, a szervezet korábbi elnöke, nem jelölte magát elnöknek, őt tiszteletbeli elnöknek választották. Az új elnök Christian Bräuer lett, aki a berlini székhelyű York Cinema Group vezérigazgatója és a német Artmozi Egyesület AK Kino-Glide elnöke is. Mivel 2019-ben a teljes vezetőség mandátuma lejárt, szavazással teljes tisztújítás történt, melynek során Bíró Tibort ismét az igazgatóság tagjává választották. Új tagok kerültek felvételre. Bíró Tibor egyeztetést folytatott Nagy Boglárkával, a szervezet titkárával, aki ígéretet tett arra, hogy a magyarországi artmozisokkal szeptemberben személyesen találkozók.

A nemzetközi zsűribe az 2017-től évtől közvetlenül a honlapon lehet jelentkezni. Ezekben a zsűrikben magyar delegáltak is rendszeresen jelen vannak - 2019-ben a Sevillai fesztiválon Csenkiné Túri Edit vett részt, illetve Fejér Tamás képviselte egyesületünket a CineFesten Miskolcon.

Szeptemberben az **Art Cinema = Action + Management** elnevezésű tréning Olaszországban a Velence melletti San Servolo szigetén került megrendezésre. 2019-ben a programban részt vett Budapestről Pálteleki Orsolya, valamint Demeter Éva, aki előadást is tartott a program során.

Szeptember 20-án a 16. CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál keretei között évek óta megrendezett az Artmozi Egyesület által szervezett szakmai programon Nagy Boglárka a C.I.C.A.E titkára találkozott az artmozi Egyesület tagjaival és egy rövid tájékoztatót tartott.

Októberben megrendezésre került a **IV. Európai Art Mozis Nap** (2019.10.15.). 2020-ban a program november 8-án kerül megrendezésre.

Novemberben az arizonai LOFT filmfesztiválon Nagy Boglárka CICAÉ titkára egyeztetéseket folytatott az Amerikai Artmozi Szövetség elnökével a moziban és egyéb platformokon történő filmmegjelenések kérdéseiről.

Bíró Tibor
a CICAÉ Igazgatóságának tagja

Rövid összefoglaló az EuropaCinemas 2019-es tevékenységéről

2019-ben az EuropaCinemas tagjai: 34 ország, 685 város, 1 134 mozi és 2761 vetítőterem.

2019-ben folytatta a 2015-ben bevezetett differenciált támogatást. Azoknak a moziknak, amelyek már régebb óta tagjai a hálózatnak (10 év), évente 1% -kal csökkennek támogatásai (az első megállapodást 2005-ben írták alá).

A Kreatív Európa / MEDIA a következő változtatásokat hajtotta végre 2019. évi hálózati iránymutatásban:

- A termék számától függően, a támogatás összegét növelték egy megállapodáson belül.
- 15 vagy annál nagyobb teremszám esetén 50 000 Euro az alap, a 2019-es iránymutatás szerint vásznanként 1500 Euroval növelték ezt az összeget. Ez ösztönzőleg hathat új helyszínek megnyitására.

- A YA (Young Audience) programok támogatásának küszöbértékét 5 000 Euróról 10 000 Euróra emelték. Az értékelési skálát szintén egyszerűsítették annak lehetőségével, hogy a mozik nagyobb esélyt kapjanak a minőségi küszöbérték elérésére.

Az EuropaCinemas több helyszínen, több rendezvényt is szervezett a hálózati kapcsolatok ápolására és a tapasztalatcserére vonatkozóan:

- A lisszaboni EuropaCinemas Network konferencia,
- Közönségfejlesztési és Innovációs workshopok (Szófia és Bologna),
- az Innovációs Napok eseményei, amelyek a helyi kérdésekre fókuszálnak (Diagonale Grazban, Kolozsvár-Erdélyi Filmfesztivál és Thesszaloniki Nemzetközi Filmfesztivál,
- innovációs munkacsoport (Berlin),
- LabelZsürik (Berlin, Cannes, Karlovy Vary és Velencei filmfesztiválok),
- Next / Change támogatási rendszer és
- egyéb találkozók.

Az üzemeltetők minden évben lehetőséget kapnak a fiatal közönségük aktivizálására, felkeresésére a 28 Times Cinema kezdeményezésén keresztül (az EuropaCinemas, a Velence Napok / GiornatedegliAutori, a LUX-díj (Európai Parlament) és a Cineuropa közös kezdeményezése).

Innováció volt a 2019-es Hálózati Konferencia alkalmával, hogy egy nappal korábban európai filmek elővetítését tartották. Tizenhat különböző európai filmet, köztük a Label-díjas filmeket vetítettek.

A 2018-ban indított EuropaCinemas Innovációs Díjat 2019-ben sikeresen folytatták, 18 országból 43 jelentkezéssel. A díj célja az olyan innovatív projektek kiemelése, amelyek a közönség fejlesztése és bevonása a digitális technológia felhasználásával, környezetvédelmi szempontból fenntartható projektek és kezdeményezések építése mellett a hosszú távú társadalmi-gazdasági hatást helyezik előtérbe. 2019-ben a Buda Kunstcentrum (Belgium) kapta ezt a Cannes-i Filmfesztiválon. A díj 10 000 Euro volt.

Sikeresen folytatódott, a 2. Európai Mozi Éjszaka elnevezésű rendezvény 54 EuropaCinemas moziban 27 európai országban. Az 54 esemény több mint 8000 látogatót vonzott.

Az Európai Art Mozi Napjának 4. kiadására 2019. október 13-án került sor. Ezt az eseményt 2016-ban indították partnerségben a CICAÉ-vel.

2020 év tervek

A Bizottság/Kreatív Európa különösen figyelmesen reagált az EuropaCinemas támogatási kérelmére. Számos megbeszélés és javaslat után a Bizottság és a Kreatív Európa Exevene Ügynökségével megállapodást kötött két konkrét és azonnali intézkedésről a hálózat mozijainak megsegítése érdekében (a szervezet további 5 millió Euró jóváírást kapott a 2021-es szerződésre):

- A 2019-es támogatás kifizetése júniusban, rövid időn belül megtörténik, nem a szokásosnak megfelelően 2020 őszén.

- Az EuropaCinemas kivételes COVID-19 előleget fizet az üzemeltetőknek, maximum a 2020-as támogatás 50% -át (2019-es programozási támogatás alapján számítva). Ennek

időpontja 20120 június, a 2021 őszi időpont helyett. Ez tudomásom szerint nem automatikus, hanem kérni kell.

Arra a kérdésemre, hogy a 2021-ben kifizetendő összegből levonódik-e a 2020-ban felvett előleg összege, még nem tudtak válaszolni, de a cégek cash flow-ját mindenképpen javítja.

Borsos Erika
Kelet-Európa
közgyűlésiképviselője